

Rozwijanie pojęcia czasu u dziecka w wieku przedszkolnym

Kształtowanie się u dziecka umiejętności oceniania zmian zachodzących w czasie jest procesem bardzo złożonym, trwającym długo, zależnym od wielu czynników (min. od poziomu intelektualnego dziecka, doświadczeń jego codziennego życia). Dodatkowo nabycie tej umiejętności utrudnia fakt, że poczucie przemijania czasu jest różne, w zależności od stanu emocji – czas płynie bardzo szybko, gdy coś silnie przeżywamy, albo bardzo wolno, gdy na coś czekamy. Dzieciom nie jest łatwo zrozumieć, że istnieje nie tylko czas teraźniejszy, ale również przeszły i przyszły. Ponadto nie mają w pełni ukształtowanego pojęcia liczby, niezbędnego do sprawnego orientowania się w czasie.

Przyjmuje się, że pełne kompetencje intelektualne w zakresie oceny zmian w czasie pojawiają się u dziecka stosunkowo późno – ok. 12 roku życia. Jednak już od okresu przedszkolnego należy wdrażać dzieci do różnicowania i określania zmian w czasie, rozwijając umiejętność pomiaru czasu.

Dla trzylatka określenia związane z czasem (krótko, długo, dziś, jutro itp.) są zwykle całkowicie niezrozumiałe. W czwartym roku życia niektóre dzieci zaczynają zwracać na nie uwagę, stosować w swoim słowniku, ale zwykle robią to w sposób nieadekwatny do rzeczywistego upływu czasu (np. z przejściem tłumaczą, że były gdzieś jutro, pójdą do babci wczoraj).

Dziecko pięcioletnie zaczyna „zbierać” informacje o czasie, powoli przyswajając określenia „teraz”, „wczoraj”, „jutro” – jest to moment w którym warto w formie zabawy stymulować rozwój poczucia czasu.

Warto prowadzić z dzieckiem rysunkowy kalendarz bieżących wydarzeń, obejmujący siedem dni – długi pas papieru dzieli się na siedem „okienek”, u góry każdego z nich zapisuje drukowanymi literami nazwę dnia tygodnia, a pod spodem codziennie przypina wykonywane przez dziecko rysunki (co ważnego wydarzyło się dziś, co planujemy w przyszłości); przypinając kolejne rysunki należy rozmawiać z dzieckiem, używać określeń związanych z czasem np. „co było dzisiaj”, „co robiłeś wczoraj”, „gdzie pójdziesz za dwa dni”. Prowadzenie kalendarza ułatwia dziecku zapamiętywanie nazw dni tygodnia, miesięcy w roku, pomaga ćwiczyć umiejętność analizowania kolejności wydarzeń.

Można również bawić się w oglądanie lub robienie kalendarza, w którym wyszczególnione są poszczególne miesiące, zaznaczać ważne daty (urodziny, wyjazd na wakacje), obliczać za ile miesięcy coś nastąpi.

Z sześciolatkami powinno się podejmować pierwsze ćwiczenia służące rozpoznawaniu upływu czasu na zegarze, wykorzystując do tego pomoce edukacyjne np. zegary – zabawki z ruchomymi wskazówkami, klepsydry (dostępne w katalogach Moje Bambino).

Opracowała: Agnieszka Wrzesiak
psycholog kliniczny